

Røða hjá Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur, landsstýrskvinnu, til ráðstevnuna Alzheimerfelaðið 20 ár – hvar eru vit, og hvagar fara vit? í Norðurlandahúsinum 20. og 21. september

Góðan morgun, øll somul.

Takk fyri, at eg varð boðin við her í dag og at bera fram hesa kvøðu, nú Alzheimerfelaðið fyllir 20 ár.

Við at skeita í skrána sæst beinanvegin, at her er veruliga eitt felag, við kompetansu, vísiónum og eini greiðari framtíðarætlan. Og hóast søga felagsins ikki er longri enn 20 ár, so endurspeglar innihaldið sanniliga, at her eru fólk, sum veruliga hava lagt lív og sál í, at flyta økið fram á leið.

Sjúkan demens kann raka okkum øll og spyr ikki eftir, hvørji vit eru. Vitanin um bæði sjúkuna og kringumstøður hevur manglað her á landi. Men tíbetur hevur tað seinastu árin verið granskað og ment munandi innan økið. Hetta er við til at varpa ljós á økið og ger okkum øll sum borgarar, betri ílatin til at skilja sjúkuna og avleiðingarnar av henni.

Ikki tykkum at siga, so hava menniskju við demensi eins og øll onnur tørv á at kenna seg sum part av familjuni, av vinflokkinum, av arbeiðsmarknaðinum og av samfelagnum sum heild. Vit mugu ásanna, at demens er annað og meira, enn ein diagnosa.

Staðfestingin av demenssjúku hevur stórar avleiðingar við sær, ikki bara fyri sjúklingin, men eisini fyri tey, sum varða av. Sjúkan ávirkar eisini í stóran mun familju og vinfólk, sum bráðliga koma í eina nýggja og higartil ókenda støðu.

Talið av eldri fólk í Føroyum fer at vaksa í framtíðini, og tí kunnu vit eisini vænta, at talið av froyingum við demensi veksur við.

Hetta krevur, at vit tryggja okkum, at vit hava neyðug amboð og fakligt tilfeingi til at handfara eitt vaksandi tal av froyingum við demensi.

Sjálv havi eg nú sitið sum landsstýrskvinna í meira enn tvey ár, har eg varði av almannamálum og tí partvís eisini demensøkinum.

Tað er ongin loyna, at eitt av aðalmálunum hjá mær var at skipa fleiri tilboð til fólk, sum eru yngri enn 67 ár, og sum hava fingið staðfest demens. Tí var tað eisini ein stórir dagur, tá nýggja og heilt serliga Dagtilhaldið á Glyvrum, lat upp á sumri 2020.

Saman við Dagtilhaldinum Skotarók, er hetta við til at tryggja, at fólk kunnu halda fram við sínum virkna gerandisdegi so leingi, sum til ber.

Eg ætli mær, eisini frameftir, at arbeiða fyri, at hesin bólkur av fólk ikki dettur niður ímillum.

Somuleiðis fegnist eg stórliga um, at fólk, sum hava demens, nú eisini hava møguleika at fáa arbeiðstilboð frá Dugna. Á henda hátt royna vit eisini at breiðka um útboðið av dagtilboðum kring landið.

Tað er av sonnum umráðandi, at vit sum samfelag skapa karmar, sum gera, at familjan megnar at taka sær av teimum, sum tørva.*

Og - í framhaldi av hesum - at maki og børn kunnu halda fram at liva eitt so vanligt lív, sum gjørligt – eisini tá sjúka hevur rakt.

Vit hava oftani sæð og hoyrt um, at tað er familjan, sum traðkar til, tá sjúka rakar. Í okkara lítla samfelagi, liggur tað djúpt í okkum, at vit taka okkum av okkara næstringum. Tað er gott, og eg haldi als ikki, vit skulu sleppa hesum.

Men í einum framkomnum samfelagi, er tað eisini ein sjálvsagdur lutur, at vit megna at rúma øllum borgarum, eisini tá sjúka rakar.

Til tykkum í Alzheimerfelagnum, hjartaliga til lukku við 20 ára degnum!

Ein liður í tilgongdini, at menna eitt demensvinarligt samfelag, er at skapa opinleika. Tað er hendan ráðstevnan eisini ein týðningarmikil lutur í. Øll tit, ið hava skipað fyri og havt ábyrgd av hesi ráðstevnu, stóra takk skulu tit øll hava fyri tað!

Tað skal verða mítt ynski, at vit øll taka av tí góða førningi, sum verður borðin okkum á hesi ráðstevnu í dag og í morgin.

Takk fyr!